

Левченко А. О.

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

БЕНЧМАРКІНГОВИЙ ПІДХІД ДО УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ

Бенчмаркінговий підхід набув значної популярності у багатьох розвинених країнах світу, а в умовах вітчизняних реалій процес визнання його актуальності і доцільності перебуває на стадії становлення. Оскільки людські ресурси на сучасному етапі виступають одним з визначальних ресурсів, забезпечуючи довгострокові конкурентні переваги для суб'єктів економічної діяльності, галузей, територій, країн, бенчмаркінг має значні перспективи в контексті його використання саме в сфері організації розвитку людських ресурсів. Завдяки зростанню інформаційної відкритості й доступності для широких кіл користувачів інформації про діяльність бізнес-структур, державних установ тощо, можливості застосування бенчмаркінгового підходу суттєво зростають.

Стосовно розуміння сутності бенчмаркінгу, то у працях науковців його розглядають: як процес; як метод, інструмент, спосіб; як пошук; як діяльність [5]. В цілому, сутність бенчмаркінгу пов'язана з процесами аналізу та залучення досвіду для підвищення ефективності управління, а до його базових ознак відносять: результативність, двоїсту суб'єктність, універсальність застосування, технологічність, рекомендаційний характер [4].

Як цілком слушно відзначає Гудзь Ю.Ф., бенчмаркінг можна застосовувати у всіх сферах діяльності підприємства: виробництві і збуті продукції, маркетингу, логістиці, управлінні персоналом тощо [2].

Бенчмаркінг виступає одним із дієвих інструментів у моделі досконалості бізнесу, наряду з такими інструментами, як: менеджмент знань, самооцінка, комунікаційні платформи, впровадження збалансованої системи показників [7].

Розрізняють такі види бенчмаркінгу: за рівнем застосування (інфраструктурний, галузевий, окремих компаній); за об'єктами порівняння (загальний, стратегічний, функціональний, процесний); за охопленням учасників (внутрішній, зовнішній, глобальний); за способом порівняння (конкурентний, асоціативний, кооперативний, консультаційний) [1].

Крім того, зарубіжні вчені виокремлюють три типи моделей бенчмаркінгу: 1) моделі на основі академічних / дослідницьких розробок – розроблені переважно науковцями, мають схильність до теоретичного та концептуального визначення перспектив; 2) моделі, засновані на експертно-консультаційному досвіді – розроблені на основі особистої думки, досвіду, суджень та затверджені за погодженням організацій, що їх замовили; 3) моделі, засновані на досвіді роботи організацій – розроблені або запропоновані організаціями на основі їх досвіду та знань [6].

Кирич Н., Шведа Н. розглядають бенчмаркінг як окремий інноваційний проект, який складається з трьох стадій: на першій стадії відбувається планування проекту, на другій – збір і обробка інформації, на третій – реалізація плану новацій [3]. Христенко О.В., Манжос С.А. процес застосування бенчмаркінгу пропонують здійснювати за 6-ма етапами: планування; збір даних; аналіз; адаптація; реалізація; контроль і оцінювання [5]. У дослідженні [8] виділяють таку послідовність здійснення бенчмаркінгу: визначення ключових факторів успіху; оцінювання вагомості кожного з ключових факторів успіху; ідентифікація партнерів з бенчмаркінгу; збір бенчмаркінгової інформації; визначення лагів у продуктивності; імплементація результатів бенчмаркінгу; імплементація змін.

На нашу думку, особливостями при впровадженні бенчмаркінгового підходу до удосконалення системи розвитку людських ресурсів є:

- 1) надзвичайно широкі можливості використання внутрішнього бенчмаркінгу (наприклад, кращого досвіду інших підрозділів у межах однієї компанії чи установи, які найбільш успішно впровадили у своїй діяльності певні форми, методи, процедури професійного розвитку людських ресурсів та отримали економічний, соціальний ефекти);
- 2) високий ступінь незалежності у виборі організації-еталону від її галузевої, регіональної приналежності, продукції, яка випускається тощо, оскільки процеси управління людськими ресурсами та розвитком персоналу здійснюються в організаціях будь-якої форми власності, виду діяльності, що суттєво збільшує поле для пошуку кращих практик.

Безпосередньо процес застосування бенчмаркінгу з метою удосконалення системи розвитку людських ресурсів передбачає:

- ідентифікацію мети та ключових завдань, чітке визначення об'єкта бенчмаркінгу;
- збір та систематизацію вихідних даних із використанням як внутрішнього, так і зовнішнього бенчмаркінгу;
- оцінювання виявлених невідповідностей наявної системи розвитку людських ресурсів із показниками суб'єктів, обраних за базу порівняння;
- формування програми заходів щодо удосконалення системи розвитку людських ресурсів;
- трансформацію мотиваційних чинників і настанов персоналу у бажаному напрямі, подолання опору змінам;
- впровадження розробленої програми заходів, контроль за її виконанням;
- оцінювання результативності реалізації програми, внесення коректив (за необхідності).

Література

1. Гордей О.Д., Жолоб А.О. Бенчмаркінг як спосіб уникнення кризових явищ на підприємстві. *Фінансовий простір*. 2019. №2. С. 154-166.
2. Гудзь Ю.Ф. Методичні аспекти бенчмаркінгової стратегії підприємства. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Економіка. 2013. Т. 18, Вип. 4(1). С. 137-141.

3. Кирич Н., Шведа Н. Дослідження моделей бенчмаркінгу. Соціально-економічні проблеми і держава. 2013. Вип. 1. С. 286-296.
4. Негоденко В., Варгатюк М., Щербата М. Теоретичні аспекти визначення сутності категорії «бенчмаркінг». Економічний аналіз. 2019. Т. 29(1). С. 208-214.
5. Христенко О.В., Манжос С.А. Застосування бенчмаркінгу в системі управління підприємством. Фінансовий простір. 2018. №1. С. 153-160.
6. Adebajo, O., Mann, R.S. and Abbas, A. (2010). An investigation of the adoption and implementation of Benchmarking. International Journal of Operations and Production Management, Vol 30, №11, P. 1140-1169.
7. Mann, R.S. 2016. Business Excellence Models and Awards for the Public Sector – A Guide book for National Productivity Organisations (NPOs). Asian Productivity Organisation. ISBN 978-92-833-2468-3.
8. Md. Sharfuddin Rashed & Nesha Ashraf Un. Implementation of Benchmarking Concepts in Manufacturing Industry of Bangladesh. Global Journal of Management and Business Research. Volume XVIII. Issue IV Version I. 2018.

Лінькова О. Ю.

кандидат економічних наук, доцент
НТУ «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток сучасної економіки має певні риси: глобалізація, інформатизація, невизначеність, прискорення інновацій, нестача професійних кадрів, індивідуалізація. Тому господарюючі суб'єкти для отримання прибутку мають своєчасно реагувати на нові виклики. Найпотужнішим резервом бізнесу у XXI столітті стає персонал. Метою роботи є дослідження змін у роботі з персоналом підприємства та визначення напрямків для її покращення.

Аналізом питань розвитку людського потенціалу підприємства займається багато вітчизняних та закордонних вчених. Так, Ліпін М. В. досліджує зміни в освіті з точки зору викликів практики [1, с. 251]. Лукашова Л. В. акцентує увагу в дослідженні на аспектах фасилітації розвитку [2, с. 327]. Новікова М. М., Мажник Л. О. виокремлюють сучасні технології управління персоналом [3, с. 109]. Сьюзен Фаулер акцентує увагу на зміні аспектів мотивації персоналу за сучасних умов [4, с. 54]. Гавриш О. А., Довгань Л. С., Крейдич І. М., Семенченко Н. В. вивчають технології управління персоналом та їх ефективність [5, с. 369]. Щекин Г. системно вивчає процес управління людськими ресурсами [6, с. 1254]. Поряд з цим потребує вивчення механізм розвитку людського потенціалу підприємства.

Важливі характеристики сучасного персоналу: зацікавленість людей у роботі з метою реалізації індивідуальних цілей; зацікавленість менеджменту у